

A jelent, a jövőt szolgáló érték...

„Közösségi tulajdon”, az emberiség kincse, öröksége a tudomány. Napjainkban a korábbiaknál is nagyobb mértékben formálja a világot, határozza meg, befolyásolja jövőjét – olvasható a Budapesten ötödik rendezett Tudomány Világfóruma (World Science Forum) záródokumentumában.

Az alábbi (szubjektív) válogatás a WFS előadásain főljegyzett néhány gondolatból, üzenetből összeállított gyűjtemény, ami egyféle kutatói zsinórmértéknek is tekinthető.

A tegnap álmait a ma valóságára váltani – ez a kutatók feladata. A rendkívüli helyzetekben, mint amilyenben (ezt szinte mindig így érezzük!) éppen élünk, kiemelkedően fontos szerep vár a tudományra. A kutatók a közjóért dolgoznak – társadalmi-gazdasági hatások elérése és olykor akár politikaformáló szerepe révén is, a tudomány segítheti a világméretű nehézségek megoldását, javíthatja az emberi élet minőségét.

A tudósnak minden helyzetben arra figyelemmel kell kutatnia, hogy a munka (a program, a vizsgálat, a felfedezés) tudományos bizonyítékokra épüljön, és ne a politikai szféra elvárásaira legyen tekintettel. Az eredményeket soha nem politikai céloknak megfelelően, hanem a lakosság egészségének, jóllétének, gazdasági, társadalmi környezetének javítására, az emberiség céljaira, érdekeire figyelemmel kell bevetni. Globálisan kell szolgálatba állítani.

A tudomány világtérképének – napjainkban zajló – változásait, újra rajzolódását elemző, értékelő üléseken, megnyugtató módon ki is derült, hogy a tudósok a világ minden részén tisztában vannak a fentiekkel. Felkészülten fogadják a feladatot, hogy tudományos evidenciákra alapozott tanácsokkal segítsék a kormányzatokat, hozzájárulva a sikeres politikai döntéshozatalhoz. Belátják, hogy az élenjáró tudósokra különösen nagy felelősség hárul a változó világ kihívásainak megfelelő válaszok megtalálásában.

A modern életnek nincs olyan részlete, ami valamilyen szálon ne kapcsolódna a kutatás állapotához, a tudomány-nak feltett kérdésekhez. Mindez súlyos szakmai, erkölcsi kötelezettséget ró a tudomány képviselőire. Új energiaforrásokra van szükség, új módszereket kell találni az emberi, környezeti katasztrófák elkerülésére. Keresni kell annak a módját is, hogy a kutatók magasabb színvonalon, az etikai

normák betartásával dolgozzanak. Erősíteni kell a tudományos közösségek közötti együttműködést, valamint a társadalommal való kapcsolatukat.

Miközben a tudomány maga is változik, a világot is megváltoztatja, amelyben működik. A tudomány képviselőinek proaktívan kell fogadniuk a kihívásokat: az akadémikusoknak együtt kell működniük az iparral, a befektetőknek a civil szféra képviselőivel és minden szereplőnek a politikai döntéshozókkal. Közös érdek az összefogás, az együttműködés, a tudás, az információ, a lehetőségek terjesztése.

A növekedés (egyik fontos) kulcsa a tudományos szabadság, a tudáshoz való általános hozzáférés, a nemek ki egyenlített jelenléte – ez utóbbi cél elérésére növelni kell a nők lehetőségeit a kutatásban.

A tudós mindenki érdekében kutat, mindenki számára hozzáférést is kell biztosítani az általa létrehozott eredményekhez. A kutatás nem önmagáért való, nem saját célokat követ, a társadalom érdekeit szolgálja – ilyen értelemben is jelentős az együttműködés, az egyéni, intézményi, nemzeti és nemzetközi szintű közös gondolkodás, a párbeszéd.

A lehetőségei korlátait feszegető tudomány egyértelműen felelős az emberiség jövőjéért, jóllétéért. Az élet bármely területén kíván az ember még jobb, még több eredményt elérni, a tudományt hívja segítségül. A tudomány egyetlen nemzetnek sem kizárólagos sajátja. Másfelől a tudományos munkára senki nem képes teljes elszigeteltségben. A kutatók közössége globális értéket teremt az egész emberiség számára. A gondolatok cseréje során mindenki kap valamit, nyertese lesz a tudomány és általa a társadalom, az egész világ.

A változó világ nagy kihívásai között említi a Tudomány Világfóruma lezárásaként elfogadott nyilatkozat az egyes térségekre továbbra is jellemző népességnövekedést, a világon végigsöprő járványokat, a globális klímaváltozást, a fenntartható fejlődés kérdését, az általánosnak mondható energiahianyát, az egyre gyakoribb természeti és technológiai világ-katasztrófákat, a több kontinensen is milliókat sújtó élelemhiányt. Mindezek ismeretében, a nagy kihívások léte és ténye új szerepet vár el a tudomány képviselőitől, fogalmaztak a WSF rendezvényén (nov. 16-19. között) a 108 országot képviselő mintegy 650 résztvevő gondolatait is szavakba öntő előadók: kutatók, döntéshozók, tudománydiplomaták.

Fazekas Erzsébet